

PROJEKT PRAC KONSERWATORSKICH I RESTAURATORSKICH

TEMAT:	KONSERWACJA FRAGMENTÓW WNETRZA KOŚCIOŁA PARAFIALNEGO - BAZYLIKI P.W. MATKI BOŻEJ POCIESZENIA I ŚW. STANISŁAWA BISKUPA W SZAMOTUŁACH
INWESTOR:	PARAFIA RZYMSKO-KATOLICKA P.W. MATKI BOŻEJ POCIESZENIA I ŚW. STANISŁAWA BISKUPA W SZAMOTUŁACH
ADRES INWESTORA:	UL. KAPŁAŃSKA 12 64-500 SZAMOTUŁY
ADRES OBIEKTU:	UL. KAPŁAŃSKA 16 64-500 SZAMOTUŁY
JEDNOSTKA PROJEKTOWA:	PRACOWNIA PROJEKTOWA FORMA-T MARCIN PIOTROWSKI UL. SPORNA 15 61-709 POZNAŃ formatarchitekci@gmail.com ; TEL.502524825
OPRACOWANIE:	mgr inż. arch. Marcin Piotrowski upr. proj. WP-OIA/OKK/UpB/6/2007, w specj. architektonicznej

**EGZEMPLARZ NR
LISTOPAD 2023**

INFORMACJE WSTĘPNE

1. RODZAJ OBIEKTU: KOŚCIÓŁ PARAFIALNY

2. LOKALIZACJA: UL. KAPŁAŃSKA 12, 64-500 SZAMOTUŁY

3. INWESTOR: Parafia Rzymsko-Katolicka p.w. Matki Boskiej Pocieszenia oraz św. Stanisława Biskupa

4. PODSTAWA OPRACOWANIA:

- zlecenie zamawiającego
- szczegółowe oględziny obiektu przeprowadzane w październiku i listopadzie br.
- karta ewidencyjna zabytków architektury i budownictwa, *Kościół pokolegiacki p.w. św. Stanisława Biskupa* (aut.: R. Kamiński, 1983 r.), witryna <https://zabytek.pl/pl/obiekty/szamotuly-kosciol-par-pw-sw-mb-pocieszenia-i-sw-stanislaw>
- dokumentacja fotograficzna
- analiza historyczna i porównawcza
-

5. PRZEDMIOT OPRACOWANIA: Przedmiotem opracowania jest program prac restauratorskich fragmentów wnętrza kościoła w zakresie ścian.

OPIS OBIEKTU.

Kościół murowany z cegły o wątku polskim, orientowany, trójnawowy, bazylikowy, na rzucie prostokąta, siedmioprzęsłowy, bez wydzielonego na zewnątrz (dawniej węższego) dwuprzęsłowego prezbiterium zamkniętego ścianą prostą. Od strony południowej dostawiona jest kruchta. Bryła kościoła opięta jest szkarpami. Szkarpa południowa w elewacji zachodniej przechodzi w półokrągłą basztę. W elewacji północnej dostawiona jest do szkarpy ukośnej cylindryczna klatka schodowa na kamiennym cokole. Kościół wieńczy dwuspadowy wysoki dach z jedną kalenicą, nawy boczne z dachami pulpitowymi pokryte dachówką, wieżyczkę schodową wieńczy dach stożkowy. Fasada zachodnia z 1 poł. XVI w. z trzema portalami (dwa boczne z XIX w.), z oknami ponad nimi. Okno nawy głównej wysokie z nowszym profilowaniem w górnej partii, zwieńczone schodkowym szczytem. Elewacje kościoła ze szkarpami, uskokami, schodkowymi zwieńczeniami, sterczynami, gzymsami i fryzami. Ponad dawnymi oknami naw bocznych widoczny jest parapet o uskokowej linii, wyznaczający pierwotną wysokość naw. Otwory okienne nawy głównej częściowo zamurwane na dole, zwieńczone ostrołukowo.

Nawa główna kościoła pięcioprzęsłowa. Dwa przęsła prezbiterium wyodrębnione w nawie głównej łukiem tęczowym. Przęsła w nawach bocznych wyodrębnione wydatnymi gurtami. W przęśle wschodnim nawy północnej znajduje się zakrystia, a nad nią na piętrze biblioteka. Przęsła nawy głównej i prezbiterium prostokątne, przęsła naw bocznych zbliżone do kwadratu. Arkady międzynawowe ostrołukowe, wsparte na kwadratowych filarach, profilowane w cegle. Sklepienia gwiazdziste, w nawie południowej o zróżnicowanych układach. Żebra spływające na kielichowe konsole, w nawie głównej i bocznych przy filarach, na profilowane służki. W zakrystii sklepienie kolebkowe. Dolne partie zamurowanych okien pokryte polichromią wg proj. Wacława Taranczewskiego w 1952 r. a wykonaną przez Józefa Fliegera i Alojzego Gielniaka.

Wyposażenie kościoła - bardzo bogate. Między innymi: ołtarz główny późnorenesansowy z 1616 r. z rzeźbami i cennymi obrazami. W zamknięciu nawy południowej barokowy ołtarz z czarnego drzewa, z ikoną MB Kazańskiej z 1 poł. XVII w. w sukience srebrnej. Cudowny obraz MB Pocieszenia - Szamotuł Pani otoczony kultem, żywym do czasów obecnych. W bocznych polach ołtarza obrazy św.św. Stanisława bpa i Wojciecha oraz Szczepana i Wawrzyńca namalowane przez Adama Swacha (1701 r.). Na belce tęczowej krucyfiks gotycki z ok. 1370 r. Na szczególną uwagę zasługuje późnorenesansowy nagrobek Jakuba Rokossowskiego (zm. 1580 r.), wyk. przez Hieronima Canavesiego, a także spiżowa płyta nagrobna zm. w 1511 r. Andrzeja Szamotulskiego, wyk. przez Piotra Vischera w Norymberdze.¹

STAN ZACHOWANIA OBIEKTU (WNĘTRZE):

Wnętrze kościoła otynkowane, pokryte sklepieniami gwieździstymi wspartymi na służkach i wspornikach. Wnętrze otynkowane w latach 1884-1890. Prace renowacyjno-remontowe przeprowadzane w latach 1949, 1977, 2000 i po 2015. roku.

Ściany wewnętrzne częściowo odmalowane (głównie część wschodnia). Na powierzchniach ścian nieodmalowanych (ostatnie 2 przęsła ściany północnej, podchórce) - widoczne zabrudzenia - kurz, odspojenie istniejącej warstwy malarskiej.

¹ <https://zabytek.pl/pl/obiekty/szamotouly-kosciol-par-pw-sw-mb-pocieszenia-i-sw-stanislaw>

Empora w prezbiterium - nad zakrystią.

ZAKRES PROPONOWANYCH ROBÓT KONSERWATORSKICH

W celu przywrócenia całości wnętrza jednolitego wyglądu (prowadzone wcześniej prace renowacyjne nie zostały ukończone) zaleca się :

- wykonanie renowacji części zachodniej nawy bocznej kościoła, w zakresie ścian zewnętrznych oraz sklepienia - ostatnich 2 przęseł ściany północnej, które nie zostały poddane renowacji (między osiami 1 i 3, nawa pomiędzy osiami C i D).
- Wykonanie renowacji - malowania ścian i sklepień empor nad zakrystią - pomiędzy osiami C i D oraz 6-8.
- Malowanie sklepienia łuku w osi C - pomiędzy osiami 2 i 3.
- Malowanie ścian podchórza (pomiędzy osiami 1 i 2)
- Malowanie ścian empory
- Ze względu na pojawianie się śladów wilgoci w niższych partiach ściany południowej - w osi A (pomiędzy osiami 2 i 4) należy odkuć niższą partię tynku do wysokości ok. 40 cm (wysokość 3-4 cegieł) fragmentu ściany . Zabieg ten pozwoli na odprowadzanie wilgoci kumulującej się w murze ściany do otoczenia.
- Malowanie ścian ponad pasem odkrytych cegieł - ściana południowa w osi 1 - pomiędzy osiami 1-6.
- Pozostawienie ścian z odsłoniętymi ceglami - w istniejącym zakresie. Oczyszczenie cegły, opracowanie spoin.

Kolejność robót:

- Wykonanie dokumentacji fotograficznej stanu istniejącego przed konserwacją.
- Oczyszczenie powierzchni tynków z wtórnych nawarstwień farb metodą mechaniczną.
- Usunięcie późniejszych wypraw tynkarskich wykonanych tynkiem cementowo- wapiennym i cementowym.
- Wykonać uzupełnienia i wyprawy tynkarskie tynkiem wapienno - piaskowym o granulacji zbliżonej do oryginalnych tynków.
- Wzmocnienie i wyrównanie powierzchni osłabionych pod nowe malowanie - przecierka zaprawą wapienno- piaskową na bazie wapna dyspergowanego.
- Powierzchnie malować farbami wapienno- temperowymi - gotowym do obróbki materiałem malarskim tworzącym powłoki o charakterze tempery kazeinowej, stworzonym do wykonywania powłok malarskich we wnętrzach obiektów historycznych.
- Kolorystykę dostosować do istniejącej barwy ścian uprzednio malowanych - kolor piaskowy (biel przełamana ugiem ciemnym, umbrą paloną, czernią). Przed wykonaniem pełnego malowania przedstawić nadzorowi konserwatorskiemu próbę powierzchniową.
- Na ścianie wschodniej należy odkryć w całości istniejące polichromie i wykonać ich konserwację z częściową rekonstrukcją form ornamentalnych.

Wszelkie prace nie ujęte w powyższym opracowaniu, oraz prace nowe, wynikające ze zmian i rozwoju robót należy uzgodnić z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.